

Baltijas Semkopis.

Makšā: par gadu 2 r., p. pušā, 1 r. 10 l., p. 3 mēn. 60 l., ar pees-
substānu par pagu 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; Jelgavā ar pees-
substānu 2 r. 30 l. par gadu. — Apstāstānā vēstas:
Jelgavā: pē redaktājs, Putas f. gr. bode, Klein f. prešchā:
Rīgā: Kaptein f. gr. bode, leelā Kalceveelā, Nr. 4, G. Windmana
f. bode, Peterh prešchpilsētiā, Kalkveelā Nr. 18 senātā brāhlu Pušch
tagad Bīrfs f. gr. bode, Kalkveelā; un Lūpau f. grāhm. bode pē Schal-
wāstēem Nr. 59; Bauslā: pē aptekera Gērke f.; Kuldigā: Pēst-

2. gada-gabjums.

borna mahju grāhm. bode un pē teefas-ffe. Schepstā f.; Talsās:
pē Simsen f.; Dobhelē: pē lopmana Dawidowšy f.; Bešfiš:
(Wenden) pē Wabmsch f.; Walmērā: Tren f. grāhmā bode;
Waltā: Rudolf f. gr. bode; Rūhjenē: Alfšna f. gr. bode; Pē-
pāja: Lāw. grāhm. bode; Piltēnē: pē viltētas wezālā S. Schūh
Wes-Ausē pē Inspektora Bogel. S. Lūdinajūmūs, 6 kap. par rin-
dīmā, war nedor wīfās schinē vēstās, Redaktājs adiefe: „Balt.
Semkopja redaktājs Jelgavā.“ (Katoļu cēlā, Nr. 2.)

№ 8.

Jelgavā, Beektdeenā, 27. Februari.

1876.

Rahbitais: Pahr preekschšihmes lopu-faimneezibahm. Šchofa sorteeredama mašchine.
Wahrpās. Pahr pagastu wezalo fapulžehm. Kreemu walodas fahūmi. Kreemu
waloda. Wehiture jeb pafaulēs stahstī zc. farakstijis W. Hartmanis. Andeles finās.
Naudas papihru zenās. Terminu kalenders. Dašhadās finās. Swinguta wehstules
wezām Brenzim. Atbildes. Sludinājumi.

Lauksaimneeziba.

Bahr preekschšihmes lopu-faimneezibahm.

Nwifes „Baltische Wochenchrift“ nēs pahr kahdu eeksch Jgau-
nijas, Wendawas draudjē, Kaster muischas Masikamē mahjā eetai-
fitu preekschšihmes lopu-faimneezibu tuwakas finās un ihpafchi
kahdi labumi un augli zaur to panahkti.

Behz peeminetā pasirojuma ir schi lopu-faimneeziba no M.
von Effen kunga usbuhweta un eetaifita un no ta laika jau
1¹/₂ gadi pagahjuschi. Sinotajš preezajahš pahr spodribu, kas
schini faimneezibā walda un pahr to, ka winās tagadejs faim-
neeks un wina familijas lozekli pē schihš eeriktes nem dšihwu
dalību. Saimneeka dehlam, kas draudses skolū apmeklejojot, is-
flaidrots no grunts ihpafchneeka, zil waijadšigs, ka peena-
regi-
sterus, promēs-flaukschanaš un sweesta rehkinumus wed un tam
ari minu weščana eerahdita. Schihš grāhmātas, kas tagad jau
weenu gadu kahrtigi un glihti westas, irahda, ka laikā no 1. De-
zembra 1874. lihds Nowembera galam 1875. g. — 11581¹/₄ stopu
peena eenahkufchi. Sweesta ir iskulis 1036 mahrz., no ka 940 mahz-
zinaš pahrdotās un atlikufchās 96 mahrz. faimneezibā isleetotās.
Tschetri teli ir preeksch tureschanaš par leel-lopeem isaudsinati,
divi teli kahdu laiku dsirdināti un tad par 5 rubl. pahrdoti. No-
kreimots peens tika faimneezibā isleetots. Pawisam bija pa-ehdi-
nami 13 zilweki, pē lam til labi peeaugufchi, tā ari behrni pē-
rehkināti. — Š gadus Gdowas apgabālā peetruhktī pawasari
bariba un tā tad gowis tur teel loti lehti pahrdotās, kapehž
mahju faimneeks ari tur 2 lopus Merza mehneši, kopā par 16 rub-
leem nopirka un weenu gowi Janwarī no kahda Kasternes faim-
neeka par 26 rubl.; tahdā wihšē wifa gada laikā pawisam no-
pirktas 3 gowis. Ubi apafsch Gdowas pirktee lopi ir Augusta
mehneši par 20 rubl. atkal pahrdoti. Kad no grunts ihpafch-
neeka seemā faimneekam par wina sweestu 35 kap. par mahzjinu
makfatas, kas par pahrlēezigu zenu ir eesklatams, tad scho makfu
pē lopu-faimneezibas eenahkufchānu aprehkīnāschanas newar par
peemehru nemt un schahdu zenu grunts ihpafchneeks faimneekam
gan buhs dewis, gribedams to us darboščānu pamudināt.

Augšchejas lopu-faimneezibas sweests ir pagahjuschā wasarā
Peterburgā par 10 rubleem puds pahrdots un pehž isdoschānu
norehkināschanas, kas zefahš zaur sweesta suhtischānu us Peter-
burgu, faimneeks fanehma par pudu 9 rubl. 50 kap. Ari schini
seemā ir lopu-faimneezibas sweests us Peterburgu pahrdots un
makfaja 12 rubl. par pudu, ka pehž isdoschānu nowilkschanas
kahdi 11 rubli par pudu atliks. Suhtischāna seemā isnahkt daudš
dahrgata ne ka wasarā.

Schihš zenās pē preekschšihmes lopu-faimneezibas eenem-
schānu aprehkīnāschanas war itin labi par peemehru peenemt.
Isnahktu 25 kap. par mahzjinu seemas- un wasaras-sweesta.

Tahdā wihšē preekschšihmes lopu-faimneezibas eenemšchanaš
isnahkt:

940 mahrz. sweesta pahrdotās à 25 kap.	235 rubl.
96 " " isleetotās	
faimneezibā	24 rubl.
4 teli usaudsināti preeksch	
faimneezibas	40 rubl.
2 teli pahrdoti	5 rubl.
Pelna no 2 pahrdotahm gowihm	4 " "
Kahdi 7000 stopi auksta peena isleetoti	
faimneezibā à 1 ¹ / ₂ kap.	105 rubl.

Kopā 244 rubl. 169 rubl.

Tā tad ir wifa preekschšihmes lopu-faimneezibas eenemšchāna
ar 413 rubl. aprehkinama.

Tahš 16 gowis, kas pawisam tanī laikā no 1. Dezembra
1874 lihds Nowembera galam 1875 g. turetas, newar par pil-
nigahm rehkinat, jo daščas no tahm tīfai kahduš mehneschus
turetas. Ja mehneschus, kas no pilna gada truhkst, fašlaita, tad
isnahkt kopā kahdi 24 mehneschi, kas tad kahdas 2 gowis istaisa.
Behz schi rehkinuma isnahkt, ka gada laikā 14 gowis turetas un
ka katra gowš kahduš 832 stopus peena dewuse; zaur ko no if
kattras gowš fšaidrā naudā 29 rubl. eenahkufchi. Spehžigu ba-
ribu t. i. miltus un kartupefus lopi par kahdeem 80 rubl. ir ap-
ehdufchi.

Tā tad ta zaur v. Effen f. puhlinu eetaifitā pirmā semneeku
preekschšihmes lopu-faimneeziba ir it labi isdewusehš. Bet ari toš
zitus tanī apgabālā spehrtus folus, semneeku faimneezibas sinā
eewehrojot, mehš ar preeku atšihstam, ka turenes semkopji ir
kreetni us preekschu dodahš.

Teē, zaur peedšihwojumeem pamahžiti, ka spehžiga bariba
kas lopeem teel sneegta, zaur sweesta eeguhščānu pilnigi atli-
dsinajahš ari Masikamē schini gadā lopus loti labi baro un tapehž
mehflu eeguhščāna loti sekmejahš.

Augšchejas lopu-faimneezibas faimneeks ir tagad tanis domās,
ka tad winam leelafas naudās-eenemšchanas buhtu, kad winsch
wairaf baribas-stahdu fehtu un us faimneeka luhgščānu ir grunts
ihpafchneeks laukus no jauna lizis eedalihht un pē mahjahm pē-
derofchee meiša-femes gabali peedaliti pē laukeem. Pawisam
buhš 11 lauki, katra 7 puhrameetā, kopā 77 puhrameetas.

Lauku eedalischāna ir tā nodomata:

1) papuwe; 2) rudsi; 3) ahbolinsch; 4) ahbolinsch; 5) ga-
nibas; 6) 1/2 kartupeki, 1/2 ausas; 7) 1/2 meeschi, 1/2 lini; 8) pa-
puwe; 9) rudsi; 10) 1/2 kartupeki, 1/2 meeschi; 11) ausas.

Tahdā wihšē ir Masikamē mahju faimneeks zaur lopu-faim-
neezibas eetaifischānu lizees fewi atgreestees pē wairaf lauku-
faimneezibas. Wina preekschšihmi ir ari dašchi ziti faimneeki pē-
nehmuschi, pagahjuschā pawasari pafchi lopu-faimneezibas eetai-
fijuschī un wasarā sweestu kuhluschi, par ko weeni 140 rublus
un 4 ziti no 85 lihds 120 rublu eenehmuschi. Wifa Aggali fah-
dscha ir sawus laukus 9 dakās likuse eedalihht, ka buhtu baribas-
stahdu audsināschāna eespehžama. Ir arween loti leels folis us
preekschu sperts, kad apdomā, zil smagi faimneekam nahkafš.

linu-audsinaschanu aprobeschot, ka waretu baribas-stahdus kopt. Sinotajs jau schini wasara pee lopu-saimneezibu ihpaschneekeem ir leelus wihku-ausu lauku gabalus redsejis un ka dsudams, tad 1876. g. Kasteras un Mehts-muischas apgabala 16 lauku-saimneeku preekschshimes lopu-saimneezibas strahdahs. Zaur to tad ar wislabaki peerahdahs, ka ta apgabala lauku-saimneeki Masikame preekschshimes lopu-saimneezibu ir par derigu atsinuschi. Sinotajs issaka sawas domas, ka ne-paees ne 10 gadu un wisä Wendawas draudse buhs linu sehshana atmesta, kas semi til toti is-fuhz, ka saimneeki waretu baribas-stahdu audsinaschanai pado-tees. Spodriba ir wisleelaka wajadriba pee lopu-saimneezibas weschanas, ja tahdus labumus grib panahht, un lauku-saimnee-keem wajaga ruhpetees, ka winu lopu-saimneezibas wifs pehz fahrtas noteef, zitadi sweestam masaka wehrte un sinams, ka tad ari par wiau masak tiktu maksats. Wisas 5 jau tagad pastah-woschäs lopu-saimneezibas teef ar spodribu strahdats.

Beigäs wehl ari dosim pahrskstu pahrs sweesta- un peena-rehkinumu.

Sweesta rehkinums.

Mehnesis.	Gesalts.	Pahrdots.	Saimneezibas wajadriba.
Januari	71 mahrz.	41 mahrz.	30 mahr.
Februari	88 "	82 "	6 "
Merzi	122 "	116 "	6 "
Aprili	84 "	72 "	12 "
Maija	173 1/2 "	167 1/2 "	6 "
Junija	190 "	184 "	6 "
Julija	132 "	122 "	10 "
Augusta	118 1/2 "	108 1/2 "	10 "
Septemberi	57 "	47 "	10 "
Kopä: 1036 mahrz.		940 mahr.	96 mahrz.

Peena-registers (zil peena katra mehnesi eenahzis).

Gows Nr.	Dezembri.	Januari.	Februari.	Merzi.	Aprili.	Maija.	Junija.	Julija.	Augusta.	Septembri.	Oktoberi.	Novemberi.	Kopä.
1.	82 1/2	135	138	96	81	123	177	129	174	52 1/2	Schinis diwi mehneschds gowis ari zil negil peena dewa, kas naw peefshimets.		1128
2.	60 1/2	157 1/2	135	108	75	123	160	124	106	54 1/2			1103 1/2
3.	108	91 1/2	106 1/2	73 1/2	75	120	136	90	63	18			881 1/2
4.	14 3/4	117	120	70 1/2	92	99	108	84	81	30			816 1/4
5.	—	50	142 1/2	75	72	98	135	97 1/2	82 1/2	42			794 1/2
6.	54	105	78	63	52 1/2	90	102	75	63	22 1/2			705
7.	—	32	87	57	57	67 1/2	120	84	70	—			574 1/2
8.	—	—	68	70 1/2	45	66	99	75	76 1/2	36			536
9.	—	—	99	72	37 1/2	61 1/2	84	60	vahrdots par 12 rubl.	—			414
10.	—	—	144	102	81	120	129	88 1/2	81	43			788 1/2
11.	—	—	142	132	108	135	165	120	117	52 1/2		971 1/2	
12.	—	—	—	115	120	138	198	144	120	66		901	
13.	—	—	—	—	81	72	105	75	66	vahrdots par 8 rubl.		399	
14.	—	—	—	—	92	127	117	84	95	55 1/2		570 1/2	
15.	—	—	—	—	—	58 1/2	75	52 1/2	46 1/2	33		265 1/2	
16.	—	—	—	126	93	108	141	99	106 1/2	58 1/2		732	
	319 3/4	688	1260	1160 1/2	1162	1606 1/2	2051	1481 1/2	1288	564		11581 1/4	

Schosa sorteeredama maschine.

Pee bagatu plauju dabuschanas naw wis deesgan ar labu semes apstrahdashanu, mehshofchanu u. t. t., bet wajag ari us to luhkot, ka preeksch sehklas tiktu nemti pilnigi eenahkschees un tihri graudi, jo tikai no labas sehklas pee labpatihkameem nolih-gumeem war isaugt kreetna labiba. Preeksch labu sehllu dabu- schanas uslawe pilnigi eenahkschds wahru salafschanu, lamehr wehl labiba neplauta; labibas kuhlus weegli sist pee kahda klutscha, pee kam tikai rupjakee graudi isbirst; audseht labibu preeksch sehklas us pa-augstas weetas un winu neplaut lihds pil-nam breedumam. Neweens neleegs, ka tahda sehllu eeguhshana pagehr dandi puhlina un laika un tapehz jau fen sahka isgudrot dachadas machines, kuras fliktus, weeglus graudus atschkirtu no labeem, peebreeduschem un zaur kurahm semlopis tiktu atswa- binats pee sehllu eemantoschanas no leela naudas un laika teh- rina. Starp wisahm schahdahm maschinehm pehz sawa lehtuma, deriguma un prastas eeriktes eenem jo augstu weetu Schosa sor- teeredama maschine.

Schosa sorteeredama maschine ir no koka taifita un nesatura nekahdu dselschu datu; pee winas naw ne weenas tahdas datas, kuru waretu dehweht par luhstoschu un kuru prahtigos strahdneeks nespehtu islahpiht jeb pataifiht. Schosa sorteeredama maschine fastahw is trihsstuhra, kursch stahw us lokanahm staklehm (kah- jahm). Schis trihsstuhris, pee kura malahm ir peefisti schauri dehlischi, lai graudi nenowelstos, ir pa widu eedalihst zaur us kantos peestiprinattem pa sigsaga lihniju dehlischem 2 datas, ku- ras faet kopä pee ta trihsstuhra stuhra, pee kura peestiprinahst seets. Sahbaka (Schöpfkelle, КОШИ) eebehrteem graudeem, pee machines grubstichanas, wajag eet us feeta pusi, kapehz trihs- stuhram jadod flihpums us ar feetu saweenoto stuhri. Zaur trihsstuhra kustinaschanu schlehrs wina flihpumam, is sahbaka us wina uskristamee graudi, peedurdamees drihs pee trihsstuhra

malas, drihs pee dehlischem, kuri us sigsaga lihniyas peefisti, flihd us feeta pusi un zaur katru grubdeenu kratiti atdala no fe- wim weeglatos graudus un daschadus peemaisijumus. Weegla- kee graudi, pajeldamees us augschu, eenem augstako graudu fahrtu un zaur tahlatu kratichanu wini zenschahs safneegt wis- augstako trihsstuhra weetu, zaur ko ari wini salafahs pee feetam pretim stahwoschas malas; bet ta ka schini weeta malas dehlits schauraks, ka zitäs, tad wini par to paschu pahrwelahs. Ta tad weeglee graudi, spilwas wirsinahs us augschu, bet smagee graudi us leju, zaur ko dabon 2 pretigus tezeenus: weens us augschu, kursch beidsahs ar graudu pahrbirshanu par malu, otris us leju, pahreedams us feetu. Pee sorteereschanas strahdneeks peekerahs pee trihsstuhra malas un pamishchu well winu pee fewim un grubsch no fewim, ka pee sijaschanas ar pakahrtu feetu. Zaur graudu kustinaschanu sahbaka ar spruhdzeni, kura weens gals atro- nahs sahbaka rihle un otris saweenots ar trihsstuhri, wini birst us pehdiga, pee kam fahlu sehklas un ziti smalki netihrumi isbirst zaur sem sahbaka rihles atrahdamos feetu, weeglee graudi un rupjee netihrumi dodahs us augschu, bet smagee us leju; us feeta stuhri noteef pehdiga weenlihdigi smagu graudu sorteere- schana sikhds un rupjds: pirmee birst zaur feetu, otree wirsna- jahs lihds feeta malai. Ja pee feeta gala peestiprina flihpu dehta grihdu, tad war dabot diwi sawrupigas sortes.

Sorteeredamu maschini nostahda ta: lai trihsstuhram wa- retu dot wajadrigu flihpumam, sem wina pamata, kursch ir trihs- stuhrigs rahmis un kura ir peestiprinatas lokanahs stakles, paleef fluziti, ka pret sahbaka atgreesta trihsstuhra mala stahwetu us klutscha, bet stuhris, kas sem feeta deht graudu sorteereschanas at- ronahs, guletu us semes. Trihsstuhra flihpuma pakahpeens — atkarinajahs no graudu ihpaschibas: jo weeglak tel graudi (p. peem. linsehklas), jo masakam wajag buht flihpumam un otradi;

p. peem. ausas, meeschi, pag ehr wisleelako trihsstuhra slihpumu, kura leelumu war lehti noswehrt pee pirmà ismehginajuma.

Schofa sorteeredama maschine issorteerè deenà 45 puhru un preeksch machines kustinaschanas peeteel ne ween weena seeweefcha spehla, bet ar to paschu war kustinacht diwi tahdas maschiues, ja winas tikai ir sawstarpigi saweenotas. Schihs machines leels labums ir ari tas, ka winu naw schauri spezialiseereta: wina sorteeret wisadu labibu, linsehklas wina apstrahdà dauds lehtak un drihsak par prahto linsehllu tihritawu, kura tikai preeksch scha mehrka deriga, — turpreti Schofa maschine apstrahdà weenlihsdfigi labi linsehklas, ausas, kweefschus u. t. pr. un malkà Masfawà tikai 16 rub. J. Timš.

Wahrpas.

Kafejas dširnowinas kà barometers (gaiša norahditajs). Zaur dauds peedšihwojumeem un eewehrojumeem ir atrasts, ka ari pee kafejas malkšanas war nolemt, kahds laiks us preekschu buhs. Ja malta kafeja sakrahjabs dširnowinu-kastitè weenà kopinà, kalna weidà, tad war drofschi zereht, ka nahkoschàs deenàs buhs jauks un pastahwigs laiks. Ja us kopinas diwi galini (spizites) ir manami, tad jagaida ir nepastahwigs laiks. Kad malta kafeja nelahdà ihpaschà pa-augstinatà kopinà nesakrahjabs, bet selli un plati gul un pee kastites malahm (seeninahm) us wisahm pufehm peekerahs, tad drihst drofschi us nejanku laiku gaidiht. Beeminams ir wehl, ka schahdu parahdichanos pat pee masumina (weenas lotes) war nomaniht. — Wehl newar to nepeesihmetu atstahst, ka beidsamà laikà daschi laika-gudrotaji ari zukurotu kafeju kà barometeri sahll isleetot. Kad zukuram lauj meerigi isluft, bes ka kafeju apmaifa, tad sinams pa kafejas wirsu salafahs gaiša-burbulischi. Ja nu schee gaiša burbulischi, kà schluhmiga massa (pulzinschi) tases widu nostahjabs, tad war us pastahwigi jauku laiku zereht; ja turpreti schluhmas pee trauka malas salafahs, tad jadomà us stipri leetainu laiku; ja schluhmas paleef stary malas un widus, tad laiks tap grosigs; ja schluhmas aisdodahs, bes ka tahs isdalitos, us weenu weenigu tases-malas weetinu, tad stahw mehreni leetains laiks preekschà (?? red.).

Kà schurkas war isnihzinaht. Holandeeschu feers jagreesch masos gabalinòs — sirna graudu leelumà un kàtrà tahdà gabalinà jaeespeesch no sehweles-flalina gala nokasts fossfors, bet tà kà tas naw no wirfas saredsams; ar weena sehweles flalina fossoru peeteel preeksch weenas schurkas nonahweschanas. Kad nu schee nepatihlamee kustoni ir loti lahriigi us feeru, tad wini noehd ari tos iskafitos feera gabalinus, kuroš fossfors eefschà, un dabon galu.

Eljes plekus is grihdas un galdeem inem itin weegli, kad plekainas weetas ar safu seepju smalkumeem pahrlaifa un pehz 24 stundahm ar aukstu uhdeni masgà.

Tauka blekus is papihra isdsien, kad no dedsinatas magnesijas (magnesia usta) zaur uhdens peerleeschanu istaifa mihllu un scho mihllu ussprižè ar piniseli us papihri, lauj isschuht un nokafa tad waj nu ar nasi jeb asu birsti. Kad pirmo reis plekis gluschi neissustu, tad jadara tapat wehl ottru reis.

Bret traka suna kodumu top schahds lihdselkis usteikts, kursch daudsreis par loti leetderigu atrasts: Koduma-weeta jamasgà tuhlin ruhpiigi ar fultu eetiki jeb remdenu uhdeni un tad ja-usleij lahdi pileeni mineraligas sahls-flahbes, kursch gifti ischkaidra un dara to neslahdigu.

Kad feeru paglabà apinòs, tad tajà kodi ne-eeronahs.

Mistris. Ir ismehginats, kà semè, kur meeschi un ausas nekad naw isdewuschees, zaur winu sajakuschanu mistri it labi raschojumi panahkti. Pee scha mistra war ari wehl grikus flahst list. Mistris ir weenumehr derigs sliktà, aukstà, dumbainà un tà sauzamà zaurà semè. Labumi no wina zelahs schahdi:

- 1) Mistris aug ahtrak un kuplak; kur weenai labibai newejahs, tur otra to eeguhst; jo semè un gaiša arween kas atradisees, kas weenai waj otrai waretu par labu nahkt.
- 2) Mistra augli ir leelaki un bagataki un wina salmi preeksch lopu-baribas labaki.
- 3) Mistra labibas wairak issargahjabs pret daschadahm flimbahm; tà pee sirneem, kas kopà ar zitu labibu sehti, loti reti ruhfa peesitahs.
- 4) Pate seme teel labota, zaur to, ka no beesakas labibas wairak derigu faknu semè paleef, kas sapuhdamas winu trefnaku padara.

Wisapabriga data.

Bahr pagastu wezako sapulzehm.

„Balt. Seml.“ sawà 33. numurà isg. g. nefa sinu is Siguldas pahr winà apgabala notikuscheem nedarbeem un peedšihwo-teem netikumeem un aistrahdija us to, kas schai leetai par eemeslu un ka gan pagastu waldbahm deretu winu tuwak apspreeft un kahdu lihdselli pret to isdomat. Tahdi nedarbi un netikumi naw neween Siguldas apgabala peedšihwoti, bet ari wehl tagad noteek dauds zitàs weetas, zaur to wispahrigi dšihwe paleef nedroscha un buhtu tad ari pateesti derigi un pee laika, ka schahdai uebuhshanai reis galu padaritu. Tapehz pehz manahm domahm buhtu derigi, ka wisi pagastu wezakee sabeedrotos, isluhgtu atlauschanu, sapulzes noturet un kopà apspreeftu, kahdi lihdselli tee wisderigakee un kas eewehrojams, ka augschà peeminetas nekahrtibas waretu nowehrst un kad muischas polizejas pee tam ari nahktu palihgà, tad tizu, ka tas isdotos; kad ari ne pilseh-tàs, tad taf us laukeem wispahriga dšihwe buhtu aikal apdroschinata.“ J. W.

Skolas nodala.

Kreewu walodas sahkmuni,

pee pirmàs mahzischanas tulkoschana leetojami. Sastahdijis D. F. Mühlenberg. Jelgawà, G. Behre. 1875. 76 lap. p. 8 nisti, stipròs wahkòs eeseeta, 30 kap.

Zeenigais sarakstijats, sawu grahamtinu laudis laisdams, faka preekschwahrdà:

„Mani Wahzu waloda sarakstitee „Kreewu walodas sah-kumi“ (Elemente der russischen Sprache) neween gandrihs wisas Baltijas gubernu pilsehtu-un krona-, bet ari daschàs lauschu (pagastu-) skolàs atraduschu labprahligu un selmigu usnemšanu; tadeht es wairs nekamejos, scho grahamtinu ari preeksch Latweeschu skolahm apstrahdatu, laist laudis. Tai wina tad nu ari Latweescheem pameeglina „Kreewu walodas eemahzischanos un fataifa tos us plashakas grammatiskas un praktiskas mahzibas jo labu sa-praschanu. — Zaur wispahrigo kara-deenestu ir radusehs nepeezeeschama wajadsiba, ka wifas lauschu kahrtas jo gruntigi ismahzabs kreewiski un tad turklaht eewehro, ka dauds no lauschu- (pagastu-) skolotajeem paschi pehz manas grahamtinas mahziska isdewuma eemahzijaschees „Kreewu grahamtinu un tagad jau atkal pehz ta mahza, tad usdrihstos zereht, ka preeksch-stahwoschais isdewums ari pee Latweescheem atradihs laipnigu usnemšanu.“

Schos wahrdus islahijuschu dabujam sinahst, ka zeen. sarakstijata „Kreewu walodas sahkmuni“ Wahzu waloda gandrihs wifas Baltijas gubernu pilsehtu-un krona-skolàs teel leetoti un ta

*) Weena awrihka pag. wezakee jau ir nospreeduschu, tahdu atlauschanu no augstas waldbibas isluhgtees; rediesim, kà isdoses, bet lai tatschu tee ziti ar mostahs! Med.

ir gaischa leeziba pahr minetas grahmatinas derigumu, jo Wahzeem to Kreemu walodas mahzibas grahmatu ir deefgan un tatschu wina (mineta grahmatina) jo plaschu weetu skolās eeguwufe. To eewehrojot mums, pahr grahmatinu spreeschot, newajadsehš fihti pahrswert winas fastahdijumu jeb grammatiskū likumu lahrtigu salifschanu preeksch mahzifchanas wajadfibahm, jo us tam mums atbildi dod grahmatinas plascha leetoschana skolās; mums tilai buhs ja-apstatahs, waj grahmatina, preeksch Latweescheem apstrahdata, til pat deriga lā wina iraid Wahzu walodā, jeb ar ziteem wahrdeem: waj walodas mahzibas ir skaidras un protamas isliktas Latweeschu walodā un waj weenadibas starp Kreemu un Latweeschu walodu ir eewehrotas.

Pahr Latweeschu walodu grahmatinā runajot jafafa, ka ta ir deefgan branga un nebuhš Latweetim gruhti saprotama, pee lam wehl peeminam, ka zeen. farakstijajs ar gudru siu preeksch grammatifkeem nosaukumeem paturejis Latiniu nosaukumus. Lai zeen. lasitajs dabutu pats eepasihtees ar grahmatinas walodu, tad kahdas rindinas is tahš israkstifim.

(28 lap. p.) „Pronomens себя teef wifu personifku un свой, „своѣ, своѣ wifu us peederumu norahdidamu pronomenu „weetā likts, kad tee us teikuma subjekta atwaka norahda („себя зс.“ pilnigi lihdsinajahš „своѣ зс.“ un „своѣ зс.“ — „своѣ зс.“), p. p. я купилъ себя книгу ес pirku „few grahmatu, ты заботишься о себя ту ruhpejees pahr „своѣ, вы судите по себя juhs spreeschat pehz fewis, „u. t. pr.

(32 lap. p.) „Werbs issaka darifschanu jeb buhschanu, p. p. „ходить eet (staigah), лежать guleht. Bet schi darifschana jeb buhschana war buht tahda, kas pateefi notifkufe (darifschana) jeb bijufe (buhschana); jeb tahda, no kufas waram domah, ka ta (darifschana) war notikt jeb ka ta (buhschana) war buht; jeb tahda, kas sawā darifschana jeb buhschana atrodahš (pastahw) jeb jau nobeigufehš. „Preeksch schihm daschadahm nosihmeschanahm Kreemu walodai, noschirotees no Wahzu walodas un wairak peelihdsinajotees Latweeschu walodai, ir pa leelakai datai „ihpafchas formas, tā p. p. ходить (staigah) un итти (eet) „nosihme eefchanu, un schos wahrduš newar pehz patifschanas weenu un otru pahrmainiht u. t. pr.

Waretum wehl wairak peemehrus is grahmatinas israkstih, bet domajam, ka ar israkstiteem peemehreem peetifs, jo is teem lasitajs-pratejs weegli noswers, ka waloda naw gruhti saprotama un walodas mahzibas jeb grammatiski likumi skaidri un gaischi isteikti.

Grahmatinas galam peelikti usdewumi (17 lapas pufes) preeksch pahrzelschanas no Latweeschu walodas Kreemu walodā. Schee usdewumi, kas peelihdsinati grahmatinas mahzibu nodalahm, derchš par pahrbaudifschanu, waj skolens mahzibas peenahlami fajehdšis un grammatiskus likumus pilnigi galwā eekalis un ar teem mehli weizigi eelaufijis. Tā par peemehru skolens, ja winsch mineto ir isdarijis un klah peeliktos wahrduš (wofabufus) ismahziješ, tad winsch usdewumu bes kahdas stomifchanahš ar mutes-wahrdeem tulkos un bes kahdahm eewehrojamahm kluhdahm ar rakstu pahrzels. Til lihds kahda mahzibas nodala skolenam eemahzita, tad winam tuhda leel pee schihš nodalas peederigo usdewumu tollot gan ar wahrdeem gan ar rakstu. (Sinams ja skolens nemahl usdewumu peenahlami tulkot, tad mahzibas gabals ja-atfahl, jo „atfahkums ir mahzifchanahš pamats“ = repetitio est mater studiorum).

Tahda ir grahmata „Kreemu walodas fahkumi“ un tahdu esofchu waram wina par derigu usteikt pee Kreemu walodas mahzifchanas Latweescheem. Lai skolotaji paschi grahmatinu pahrbanda un wini redsehš, ka muhsu usteifschana naw bijufe welta. Lai katrs pahrbanda un ko par derigu atrod, lai patura, lā mehš to darijuschi isteikdami, ko par derigu atsinuschi.

Sawu ihfu rakstu beigdami newaram atstah, ne-issajijuschi sawu pateizibu zeen. D. J. Mühlenberga kungam, kas sawu par

derigu atfihlo Kreemu walodas grahmatinu Wahzu walodā pahrsrahdajis preeksch mums Latweescheem, un tā tad fagahdajis muhsu skolahm derigu mahzibas grahmatu.

Peesih mejums no redakzijas. Buhtu jawehlahš, ka zeen. skolotaji, kas augšam pahrspreesto mahzibas grahmatu leetā, sawas domas par to issajitu, ihpafchi to, lā wini pehz minetas grahmatinas Kreemu walodu mahza, jo zaur tahdeem spreedumeem jo drihsaki to jo derigako metodi pee mahzifchanas waretu nogrunteht. K. l. no sawas pufes mums folijis, turpmak schahdu rakstu peefubht.

Kreemu waloda.

(Skatees Nr. 1. Beigums.)

Cekam sawu ihfu rakstu beiguschi, mums janorahda wehl us weenu weenadibu un radneezibu starp Kreemu un Latweeschu walodu, proti us tam, ka tillab Kreemu lā ari Latweeschu walodā ir lihdsiflani jeb konsunanti, kas pahrwehrfchahš schahkufš.

Latweeschu walodā noteekahš schahdas pahrwehrfchanahš:

f	pahrwehrfchahš	par	sch
h	„	„	sch
t	„	„	sch
z	„	„	tsch
ds	„	„	dsch u. t. pr.

Kreemu walodā schahdas pahrwehrfchanahš:

z	pahrwehrfchahš	par	sch
c	„	„	sch
t	„	„	sch
ct	„	„	sch
ck	„	„	sch u. t. pr.

Is schahdeem peemehreem nupat minetas pahrwehrfchanahš redsamas.

a) Latweeschu walodā:

nafis	—	nafschu (nafju weetā)
nahfis	—	nahschu (nahju weetā)
mahte	—	mahschu (mahju weetā)
lahzis	—	lahtschu (lahju weetā)
dadfis	—	dadschu (dadju weetā)

b) Kreemu walodā:

рвзять	—	рвзю (рвзю weetā)
носить	—	ношу (носю weetā)
летьть	—	лечу (лечю weetā)
чистить	—	чисту (чистю weetā)
искать	—	ищу (иску weetā) u. t. pr.

Neween pee werbeem schahda konsonantu pahrwehrfchanahš atrodama, bet ari pee zitu wahrdu schkirahm (par peemeeru: сопогъ — сопожникъ, другъ — дружба, теленокъ [телятъ] — телячий, собака — собачий, волкъ — волчий u. t. pr.), tapehz Kreemu walodu mahzot Latweescheem janorahda ari us schahdu konsonantu pahrwehrfchanahš Latweeschu walodā.

Peesih mejums no farakstijaja. Sawu rakstu til drihs nobeidsam, nesinadami, waj pahrspreesta leeta ari pee zeen. skolotajeem atradihs dalibu. Ja tas notiktu, tad labprah, turpmak jo plaschaki pahr Kreemu un Latwju walodu weenadibu un radneezibu rakstifim. — I . . . 8.

I. Wehsture jeb pafaules stahsti zc. farakstijis W. Hartmanis.

(Beigums.)

Wispirms mums kriht azis Hartmana k. rakstiba. Wina ir: 1. diwlarfch konsonanti gan atmesli gan patureti, 2. noteizofcho abjektivu weenskaitta nominatiwa galotnes mihrulahrtā ir lihdsifchinigā „i“ weetā likts „j“. —

Kā sinams, tad wezajā jeb agrafajā rakstībā eesihmeja ihšos wokafus ar to, ka pehz wineem nahkufcho konsonantu rakstija diwlahrfschi. Tā tad wezajā rakstībā konsonantu diwlahrtoschana Latweeschu wahrddōs ne notika wis isrunas dehl. Garee wokafi teel eesihmeti ar „h“ burtu, kuru tuhlin ais wineem raksta, zaur ko jaw pilnam ischkirahs ihsee wokali no gareem un tapehz tifa diwlahrfsch konsonanti atmesti wisur kur tee neteel isrunati. Nu ir neisprotams, kadehl Hartmana f. leel daschās weetas konsonantus weenlahrfschi un zitās tahdās paschās atkal diwlahrfschi, it kā: nomira, wina, nabagus, sinams, sadereht un atkal: tizzibas, liffa, smalkas, wiffi, neffa, tappa? Illeekahs, ka schi diwlahrtoschana noteel wairaf konsonantu isrunas dehl, neta tadehl lai ischkiru, kuresch wokals ir ihšs un kuresch garfch, jo ka eelſch wina un tiffa ir „i“ til pat garfch, tam gan laikam preti nebuhs neweens un kur tas Hartmana lungam zitadi ir isklauſijees waj ar' kahdā isloksnē isrunahts teel, tur winsch leel „h“, it ka eelſch stahrp uu dahrbs. Bet konsonantu isrunas ſinā isklauſahs gan kahdu masu starpibu starp teem „n“ un „ff“ eelſch „wina“ un „tiffa,“ jo pee otrā mehle drufzin wairaf fastahjahs, bet diwu „f“ tomehr manas auſis tur nesadsird tautas mehle isrunajam.

To „j“ noteizoscho adjektiwu galotnēs wihr. fahrtā buhs zeen. rakſitajš lizis, laikam, til tadehl, ka tur agraf ir tizis isrunats jis un til wehlahā laikā „j“ ismesis, zaur ko tahdās galotnēs pahwehrtufschahs par is kā: labo(j)is = labais. Ja tas buhtu darits ais zita wispahriga rakstibas likuma, tad waijadseja rakstih ar substantiweem un adjektiveem seew. fahrtas weenskaitka datiwā aj un ej (labaj semej); ar wahrdu fatot: wisur, kur balfeens ir ihšs, tur jaleel aj — ej un kur balfeens ir garfch, tur jaleel ai ei jo jumis ir garfch. Tagad raksta: mahzitajs (der Pastor) un mahzitais (der Gelehrte) bet pehz schahda likuma buhtu jaraksta otradi, jo pirmā wahrda galotne teel isrunata ihš un otrā — gari. Pee wisgruhtakeem rakstneela usde wumeem — man schkeet — peeder ari rakstibas weenadibas likums, kuru zeen. rakſitajš ir deesgan beeschi pahrlahpis, it kā: pilſats un pilſahts, bihjahs un deewbijigs, protestanti un protestanti, starp un stahrp, darbs un dahrbs, Frantschu un Franzuschu, dsihras un dsihres.

Hartmana f. waloda, kā to pee teem isnemteem teizeeneem — kautſchu gan masumā — redsam, ir weikla un spehka pilna, tā kā lasitajš un mahzelišs ſajuht un bauda — tā fatot — rakſitaja jautrinajoscho un smarſchigo gara-spehju wehſmu. Bet ari schai leetā ir japeemin, ka grahmatinā atrodahs weetinas, kuras nekahdi nesader ar winas gaischo raksturu. Tōs paschās isnemtōs teizeendōs lasami: „kamehr wiffi preezigi spehledamees lustejahs“ 2c. Preezigi lustetees ir tilpat, kā gutot ſnaust. Tāpat lasam 26 l. p.: „Romulus isrihkoja laudihm leelu balli Romā, un eeluhdſa aplahrtejos laudis dsihrās.“ Balli isrihkoja un dsihrās luhdſa! Ari 40. l. p.: „Tas daudſreis Romā leelas dsihres dewa, bet tā balledamees 15 milionus“ 2c. Jaw sinams, ka laudis to wahrdu „balle“ aplam ſaprot un zaur ſcho tad wineem teel wehl peepalishdsehts; dsihres dot ari naw latwifki, bet gan dsihres tairiht waj dariht. Pawisam nesader ar Hartmana f. walodu, kurā atrodahs fatwerfme, wehstule, wehsture, mahſſa, glesnotaji u. t., schahdi wahrdi, kā: flaktinsch, flaktah, kuptſchofschana, sturme, schanze, ſkunſte, buhweht, deeneht, gaspascha u. t. t. Zeen. rakſitajš naw spehjis ari lasitajeem un mahzelleem pilnam atkaut pascheem grahmatinā ſneegtu baribu gremot, jo winsch pats issauz 43. l. p.: „Tahdi ir grehlu augti!“ Schweschu wahrdu peegalinaschanā truhſt pawisam weenadibas, kā: Romneeki, Romeeschi, Patriziēri, Plebejeri, Kartageeschi, Parteri, Uſipateri, Teichtereri, Tarentineeschu u. t. t.

Lai peeteel no manas pufes ſcha pahrlkata par Hartmana wehstures kreetnimeem un wahjumeem. Warbuht, ka zeen. rakſitajš buhs kahdās weetas ar mani weenis prahtis un ſcho grahmatinu otrereis eespeest likdams kaut ko eewehros no ta, ko esmu

minejis. Bet ar wifu to mans wispahrigais teikums par ſcho grahmatinu ir tas, ka wina peeder pee wislabalahm latwiflahm ſkolu grahmatahm. Kaudſites Matihf.

A. Undeles ſinas.

Undeles ſtahwoffis schinē brihdi ir gandrihs tas pats, kā agraf, tomehr mehš labaka pahrlkata dehl — atkal pasneegſim tagadejas zennas.

Schim brihſcham maſſā:	
par mehru rudſu (120 mahrz.)	215 kap.
„ „ meeschu (105 mahrz.)	210 „
„ „ ausu (75 mahrz.)	135 „
„ „ kweeschu (128 mahrz.)	310 „
„ „ balto ſirnu	325 „
„ „ peleko ſirnu	250—260 „
„ pudu (40 m.) abbolina ſehklu	550 „
„ birkawu linu, krona.	60—62 rub.
„ muzu ſilku	15—16 „
„ birkawu ſahls	675kap.
„ rudſu milteem (100 mahrz.)	210 „
„ kweeschu milteem (100 mahrz., I. fortes)	380—400 „
„ podu (20 mahrz.) tabaka	160—180 „
„ „ „ ſweesta	500—550 „

B. Naudas papihru zennas.

I. 5 ^o /o Kreewu premijas aisseen	215	rub.
II. 5 ^o /o „ „ „	214	„
Rihgas komerz-bankas akzijas	158	rub.
Rihgas-Dinaburgas ds. zela akzijas	134	„
Baltijas ds. zela akzijas	87 ³ / ₄	„
5 ^o /o inſtripzijas 5. aisseen	99 ¹ / ₂	„
5 ^o /o walſs-bankas bifetes, I. isdosch	100	„
Remales andeles bankas akzijas	99 ¹ / ₂	„
4 ^o /o Widſemes ſandbriefes, uſſakamas	98 ³ / ₄	„
„ neuſſakamas	98 ¹ / ₂	„
4 ¹ / ₂ ^o /o Kurfemes ſandbriefes, uſſakamas	99	„
„ ne-uſſakamas	99	„
5 ^o /o Rihgas-Zelgawas dselszela akzijas	115	„

C. Terminu-kalenders.

8. Merzī f. g. Bahtes mahzitaja muiſchā, Grobinas aprinki, tiks wifa tureenes arendatora Zukuma Frejmana mantiba uhtrupē pahrdota, pr. ſirgi, lopi, ſaimneeziabas-leetas, labiba un t. j. pr.

1. Merzī f. g. pee Leepajas magistrata pahrdos wairaf-ſoliſchanā daschadas ſihtas un leelas prezes un ari 2400 pudus lapu tabaka.

18. un 22. Merzī f. g. pee Baltijas Domenu pahrwaldibas tiks torgōs krona Abheles-muiſcha (Jaun-Zelgawas aprinki) uſ 24 gadeem no jauna uſ renti isdota.

1. Merzī f. g. pee krona Naudites pagasta waldibas wairaf-ſoliſchanā pahrdos masakās datās 106 mehruš 4 garnizas magasinas rudſu.

8. un 12. Merzī f. g. pee Widſemes gubernas pahrwaldibas pahrdos uhtrupē kahdās 79,000 wezas aktes, grahmatas un registerus.

D. Daschadas ſinas.

Sagtas leetas. Iſgahjuſchā gadā preeſch seemas ſwehtkeem man tika ſirgš ar wifu aiſjuhgu noſagts. Neſen dabuju ſinu, ka Leischōs esot zaur polizeju ſagkeem daudſ ſirgu leetu atnemts. Uſ ſcho ſinu es ari nobrauzu uſ Leischeem un lai nu gan pats nedſ ſawu ſirgu ne ari ſawas leetas ſtarp tahm ſagkeem no poli-

zejas nonemtahm leetahm ne-atradu, tad taf pahrlleezinajos, ka augšceja šina nau nepateesa. Ponewesčas aprinki, Pakrojas meestina tuwumā, pee Wilkenes šahdschas teefas kunga atronahs tahs sagleem atnemtās leetas, kuru ihpafchneeki nau finami un taf wehrojams, ka tahs no manis redsetas kamanas, ragus, rati, drahnas, daschadas firgu leetas un t. pr. peeder Kursemes eedšiwotajeem. Tapeh; nu luhdsu „Balt. Semkopi“ šho šinu fawas lapas flejās usnemt, jo waretu atgaditees, ka dasch zaur to atkal fawu sagtu mantu atdabotu.

Clejas Griku krogeris D. Janšons.

Is Kursemes. Rā senaf awifes jau šaroja, tad kahdi pee Leel-upes, Mehmeles un Mufes upes dšiwodami grunts-ihpafchneeki bija nodomajufchi Leel-upi no Schenbergas lihds Jelgawai likt istihrit, ka pa winu waretu ar leelafahm laiwahm braukt, kas ari nemas til gruhti nebuhtu panahkams un darba usnehmejeem pelnu atmeštu. Bet par kawekli tam buhtu malkas un plostu laišchana eefkatama, kas padara, ka ilgaku laiku gadā pa Leel-upi ar laiwahm newar braukt. Tagad nu minete muišchneeki nodomajufchi akziju-beedribu dibinat un no waldibas peeprašijufchi, ka lai wina til beedribai us 10 gadeem atklautu pa Leel-upi kugot un ka šhini laikā zitam neweenam tahdas tairnibas nebuhtu. Netizam ka tas isdofees, jo no min. upehm ihpafchi Leel-upe ir tahda, kas peeder pee tā šaukteem klajeem uhdeneem, kur šatram brihw braukt, šwejat zc. Ja nu us tahda uhdena tikty kugofchana aišleegta, tad ar to pašchu teefibu ari waretu aišleegt pa leelzetu štaigat, bašnizā eet, juhrā kugot zc!

Kursemē pehdejās gadās dauds leelafās muiščās šaimneezibā ir pahrgrošichana peedšiwota. Mitu kopschana, kas pa leelafai datai nekahda labuma ne-eenesa, atmešta un tani weeta leel-lopū-kopschana usnemta, zaur ko dauds wairaf panahk. Tad ari dauds weetas no jauna brandwihna bruhschi eetaisiti, kas par eenesigu atlihdsinafchānu isnomoti un pehdigi dauds weetas garainu-mafchines awgahdatas, neween preeksch labibas kufschanas, bet ari preeksch ziteem darbeem, kā preeksch labibas malfchanas, dehsu greschanas, kaulu malfchanas, wilnas kahršchanas un t. j. pr. Turpretim teef šinots, ka Kursemē ar mahju pahrdofchānu koti lehti us preekschu eet. **Widsemē,** zil mums šinams, tad jau senaf šaimneezibā tahdas pahrgrošichanas peedšiwotas. Kā šhe augšchā peeminetas un Widsemneeki ari wairaf zenschahs us mahju pirkšchānu, ihpafchi Rihgas, Balmeeras un ari gan Behfu aprinkās. Semkopji ir atfinufchi, ka tee til ween tahdā wihšē teef pilnigi paštahwigi, kad mahjas jeb grunts gabalus par fawu ihpafchumu eemanto un ar to ari šahw tuwā šakarā gariga attihstichānāhs.

Kreewijā pagahjufchās mehneschās, kā no laufchu awgaismofchanas ministerijas islaistās šinās lafams, trihs školotaju seminari no jauna atklahiti un bes tam atklafchana dota, ka waretu no jauna dibinat: 2 real-školas, 4 progimnasijas (II. šķiras gimnas.) un weenu školu ari preeksch Tartaru školotaju mahzifchānas. Tad wehl ari 2 progimnasijas pahrwehršchamas, par pilnahm gimnasijahm.

Is Behterburgas teef šinots, ka 10. Februari š. g. no ministeru komitejas nošpreests, ka Leepajas dšelszefsch ar Landwarowo-Romnijas dšelszetu ir šaweenojams.

Mišputes aprinka deenwidus pušē šchi mehnescha eefahkumā šamanu zefsch paštahweja til trihs deenas un nakti no 7. us 8. Februari bija wairakreifiga pehrkona ruhschana dširdama. Peh; tam 8. Februarā wakarā atkal šneegs šniga pee 3 grabdu fala.

Rihgā 1874. g. pawifam 5, 687,000 pudu ausu eewesti un us ahrsemi i; Kreewijas pahr Karalautšheem tani pašchā gadā šuhtiti: 12¹/₂ milj. pudu rudsu un 5, 753,000 pudu ausu.

Bosnijas un Herzogowinas truhkumu zeesdamahm Šlahwu familjahm par labu pee Šlahwu labdarifchānas-komitejas nodafas Behterburgā lihds 9. Febr. pawifam eenahkufchi 160,003 rubl. 97. šap.

Tufuma tuwumā, Semites muiščā, kā jau senaf mi nejahm, ir paštahwigs Latweefchu teaters eetaisits, kurā ruhme preeksch wairaf ne kā 300 klaufitaju. Tagad mums peenahk šinas, ka minetas muiščas ihpafchneeks, barons von Firts, preeksch šchi noluhka weetu bašnizās frogā ar wajadšigo materialu dewis un ka teatera israhdišchānas jau Dežemberi p. g. eefahktas.

Ruldigā 11. Janwari š. g. jaunā trihsklasigā aprinka-škola atwehrtā.

„Birschas-awifes“ šahsta, ka no paštu-pahrwaldibas drihsā laikā jaunu likumu isdofhot pahr paštu-marku bruhschānu, zaur kuru ihpafchi grib panahkt, ka paštu-deenestneekseem wehstulu sorteerešchāna un štempelešchāna teef atweeglotas; taddeht tikšhot nolemts, ka paštu-markas turpmal kuwera labajā šuhri, t. i. adrešes pušē, uslipinajamas.

Kreewijas leelums ir tagad no jauna aprehklinats un klahit peerehkinajot tos semes gabalus, kas no jauna peenahkufchi, tad Kreewijai Ašija peeder 14, 527,949⁸/₁₀ kwadrat-werstu un pawifam winai 19, 372,703¹/₂ kwadrat-werstu semes.

Igaunijā pehrnajā gadā bija 11 pareis-tizibas draudses-un elementar-školu. Šchinis školās mahzija 412 behrnus (326 sehnuš un 86 meitenes) un no teem peedereja 212 pee pareistizibas un 200 pee ewang. luterifk. draudses.

No Tehrpatas. „Gefti Postimees“ šino, ka Igauni šametušchi preeksch jaunbuhwejamās Pehtera bašnizās trihs gadu laikā 25,184 rubl, no kam draudse pate šalafijufe 5429 rubl. un winu naudas krahjums preeksch Aleksandera školās arween pawairojahs. Loti preezatumees, kad mehš ari tahdas šinas waretum pahr muhsu jaunzetamo Aleksandera školu pašneegt. Preeksch šchihš tilai kahdi tuhktufochi eenahkufchi.

No Wilnas gubernas teef Kreewu awifes šinots, ka šhogad Wilnas gubernā neteefot nemas wairs širgi jagti un tas nahkotees zaur to, ka truhkstot lopu ehdamā un širgi tapeh; palikufchi lehti.

Is Behterburgas Kreewu awifes „Биржевыя Вѣдомости“ pašneedi pahr širgu istahdehm tahdas šinas. Peh; walšis-širgu-kopschānas wiršwaldes rehkinumeem esot isgahjufchā 1875 g. bijufchi istahditi 1,754 širgu us 42 istahdehm. Par širgeem 745 goda-algu ispelnijufchi. Premijas dotas naudā 9,239 rubl. tad 9 šudraba un trihs bronkses medali un 10 usteifschānas raksti. Šmagi semneeku širgi, kas špehlā mehginati, bijufchi 211 us 34 istahdehm. No šheem goda algas ispelnijufchi 130, kas dabujufchi naudā 4,335 rubl. un turklahit 3 usteifschānas rakstus. Šahjami širgi bijufchi 125 us 13 istahdehm. No teem goda algu dabujufchi 65 ar 7,358 rubl., 2 šelta, 2 šudraba un 3 broksnes medaleem, tad wehl šudraba bikeri un 9 usteifschānas rakstus. Drehberi jeb rikšhotaji 250 us 21 istahdehm, ar kureem pee braufschānas winejufchi 94 ihpafchneeki, i; 86 širgu audsetuwehm, kopā 81,904 rubl. No lehzejeem bija us 8 istahdehm 145 širgi, no kureem wineja 84, kas peedereja 32 ihpafchneekseem un bija i; 19 širgu audsetuwehm. Tee wineja kopā 107,398 r. 60 š. Tā tad 1875. gadā Kreewijā tika par širgu audšefchānu un kopschānu šewifschki i;doti 210,235 rubl., no kureem waldifchāna no šawas pušes dewa 82,875 rubl. un beedribas un dašchadi žiti 127,360 rubl.

Rijewas awifes šino pahr kahdu labdarigu Šchihdu ar wahrdu Weinsteinš, kas preeksch šawas nahwes 15,000 rublu norakstijis preeksch progimnasijas dibinafchānas Winizā. Bes tam wiufsch wehl šchahdas šumas šawā testamentā atwehlejis daschadeem teizameem noluhkeem par labu un proti: 3000 rublu preeksch amatneeku školās zefschānas; 12,500 rublu Šchihdu kroma školās bijufcheem školotajeem par pensiju (palihdšibas nauda, no kuras kahda data jeb intrefes i; gaduš teef i;makšata) un 7000 rublu tureenes školu truhkumu zeesdameem behrneem par labu; tad 7500 rublu preeksch nabagu awteeka un 7000 rubl.

par palihdšibu tahdeem truhkumu-zeesdameem, kuru maisēs pelnītaji eestahjuschees kara-deenestā. Bes tam Weinsteins faweem testamentes ispilditajeem (par tahdeem eezelti 3 Schihdi un 2 krištigee) usdewis, lai tee wina namu, istabas leetas, fudraba leetas, sirgus un t. j. pr. illeeto preeksch pilsehtas wajadsibahm. Pawisam tas atstahjis kapitalu no 150,000 rubleem un naudas atlikumu atwehlejis sawai atraitnei un radeem. Behrnu tam nau bijuschu.

Tehrpatas augstkolai preeksch winas usturesshanas schogad no krona atwehleti 233,719 rublu un 45 kap.

Laukskolotaju palihgi, tāpat kā pašči laukskolotaji, pehz ministerijas isspreeschanas esot no deenesta stahwoschā kara-pulkā atswabinati, kad wini nolikuschi skolotaja eksamu un sinamā darbā stahw. Sinams, ka par to ik katram laukskolotaja palihgam pee kara-deenesta komisijas pee laika ja-peenes sawas leezibas.

Kursemes zeetumneekem pehz ministerijas pawehles no schi gada nospreests usturs istaisa 8 kap. par deenu.

Maslawā sagli sakerti, kas Nikolajewas pilsehtas banku ap-saguschī. Tee esot Schihdi.

Krona Dignajas saldata Skritutneeka mahja nodega 20. Februara wakarā un notikuse skahde aprehkinama us 200 r. Ugunš tihšchi esot peelaisis un no teefas puses tapehz ismekleschana usnemta.

Deenestneeku likums, ko pehrn wahrdu pehz wahrda faweem lasitajeem pasneedsahm, walstis-padome ne-atron pilnigu peekri-schanu, tā kā tagad, tuhliit eesahkumā, jau 16 §§ atmesii.

Is Boltawas aprinka pasneedi Kreemu awises Цер. Общ. Вѣтън. pahr kahdu peezkahrtigu slepławibu schahdas sinas. Tai 22 wertes no Boltawas pilsehtas un 3 werts no Rarkowas dselszeta stanzijas Boschkowas buhdamā Ladischenas muischā dsihwoja kahda saldata atraitne ar faweem 4 behrneem, trihs meitas, 5, 16 un 17 gadus wezas un weens dehs 11 gadus wezs. Turpat ari dsihwoja Boltawas birgeris Artenijs Schustwans, kas par sagli bija isdaudsinahs. Tas daudskahrt ar mineto familliju satikahs un pagahjuschā mehnesi kahdā wakarā bija turp fehrst nonahjis. Nakti winu naudas kahriba pahrnehmuse un tas ar zirwi atraitni un winas behrnus nositis, tāpat ari winu radineeku, kas netihšchi ari tur par nakti pahrgulejis. Tad slepławiwa kahdu kasti uslausis un no tahs 137 rubl. isnehmis. Pehz tam wehl kā swehrs sameklejis preeksch sewis ko ehst un sawu bendes maltiti noturejis. Tik otra deenā breezmigo slepławibu atrada un polizejai ari wehl isdewahs loti eewainoto atraitni atdsihwinaht, kas notikumumu pastahstija. Slepławu atrada wina buhdā pee krahs fehschot. Tam wehl nebija eespehjams bijis, wifas asinu sihmes isnihzinahs. Gesahkumā winsch leedsees un mehginajis wainu us ziteem greest, bet beigās tal sawu noseegumu atfina. Naudu atrada pee wina pawisam neaiskahrtu.

Is Kreewijas. Deenwidus Kreewijā pee Don-upes stahw Woronesch pilsehta, kas ir tahs gubernas galwas-pilsehta. Tani gubernā ari wairaf Latweeschu familijas us dsihwi apmetuschahs un is wina apgabala, kahds no turp aisgahjuscheem Latweeschu laidis wehstules sawam skolotajam, kas „Mahj. weef.“ usnemtas. Saweem lasitajeem mehš is tahm pasneedsam tahs sinas, kas wairaf eewehrojamas. Zil tahs azs spehj skatit, tad tur zita nekā neredš, kā pliku klaijumu, tā nosaukto stepi, kas bes kahda saluma. Meschi schē loti reti redsami un no kokeem schini apgabala tikai aug: osols, apse un wihtols. Kreewi stahda loti daudš kirschus un no teem spainis (Kurs. spannis) auglu maksajis tik 20 kap. Schē ari aug wihnogas un wihna kellaru mahrzina bijuse par 5 kap. pehrnama. Muhfu saimneekam tureenes melno semi un lauku apstrahdashanu redsot buhtu jadomā, ka tur pa-

radise. Behdu dsiti — jeb ari wairaf — seme gluschī tahda, kā muhsu lezektōs, un ari winas apstrahdashanā noteek bes kahda leela puhlina. Kur nemas arts, tur teekot tikai weenreis usarts, tad usfehšs un noezehšs, un tad jau lauks esot us labako apkopts. Bet kur jau gadu eepreeksch labiba bijuse, tur tuhlin, ka sneegs nokufs, teekot fehts un tikai ar dselsu ezeschahm ee-zehts. Wiswairaf tur sehjot Turku kweeschus, no ka Maslawas miltus ismak. Weenu tschetwertu (3 puhrus) schahdu kweeschu warot labōs gadōs pirkt par 5—6 rubl.; pehrn tschetwerts maksajis tatschu 10—11 rubl. Pehrn winā apgabala ari bijis leels saufums un karstums un no Aprika beiguma lihds Juli sahukumam tik weenreis, un tad pat ari druzjin ween, leetus lijis un sahle un labiba bijuse toti, toti slihta, tā kā tur ilgi ne-esot bijuse. Rudsi Julija eesahkumā nopkanti, bet mas isdewuschī, jo tee labakee bijuschī warbuht 2—3 pehdas gari. Zita labiba pawisam ne-esot isdewusehs. Gurki bijuschī puslihds labi un pilsehta tikuschī pahrdōti par 1 kap. 10—20 gabali. Winā apgabala gurlus stahdot tihrumā un leelā wairumā, blakus saules-pukehm, kuru sehklas teek ehstas. Ari arbuses un melones bijuschas puslihds labas.

Bet pee wifa ta nabagi zilweki breezmigi waimanajuschī, jo lopi palikuschi bes baribas un zilweki bes maisēs. Seme esot tahda: Weenā gadā, ja isdodotees, newarot ne paspeht laukus nokopt un strahdneekem maksajot lihds 1½ rubl. deenā; bet tad atkal, kad ne-augot, tad ne-augot. Wifa stepe (klaijums) isflaitijusehs gluschī peleta, jo tee pašči augti, kas pawasari usdihguschī, Julijā atkal nokaltuschī. Tikai wehšch dsenot daudreis smittis leelōs stabōs gaisā un weenreis wiseem stakeem jumti gluschī no-ahrditi, jo tik stipra bijuse ta wehtra pehz gluschī lehna laika. — Kijewas gubernā turpreti esot zeli abās pusēs ar skaisakeem lapu-kokeem apauguschī (? red.). Schini gabalā, skuju loku nemas ne-esot, tikai lapu-koiki ween, kā osoli, leepas, oschi, wihsknes un diwas sortes klawu; bes ta wehl daschas sweeschas loku-sortes. Sahdschas (meesti) esot ar auglu kokeem puschkotas, tā ka tahda sahdscha mescham lihdsinajotees (? red.). Tee skaisakee, leelakee bumbeeri un ahholi Oktobra mehnesi par 3 kap. f. 10 gabali bijuschī dabujami un par wedro (10 stopu) pluhmu maksatas 10 kapeikas. Ari arbuses un melones bijuschas tur schogad loti skaisstas un lehtas. Ta leelakā arbuse, kā spannis, — maksajuse tikai 3 kap. f. No tahdas arbuses warejuschi 3 zilweki pa-ehst. Laba arbuse ir farkana un salda, tik smeliga, kā marmolades-kuhlens. — Tikai maise tur esot loti dahrga, — Schini apgabala sirgi esot masaki, nekā muhsu gabalā weengada kumeli. Kad gribot braukt, tad sirgus us to weenkahrtshigako wihsi aisjuhdsot; metot tikai striki sirgeem ap kaku un feenot alash pa 4 preeksch weeneem rateem (? red.). Ari ar wehrtcheem Kijewas gubernā top braukts. *)

Rihgas Latw. bredriba schogad 19. Februari noswineja sawus 8 gada-swehtkus. Beedribas sahle, kas ta otra leelakā sahle wifā Rihgā, bija wifs pehz swehtkeem cetaitis un leels pulks beedribas goda-lojektu un draugu bija atnahjis pee swehtkeem dalibu nemt. Pee pirmajeem peedereja Widsemes zeen. gubernators un wihze-gubernators, Rihgas polizejas-meistars un ziti. Kursemes zeen. gubernators bija fewi lizees ar nekawejamam amata darishanahm aibildinatees un beedribai labu weiksmu isfajit.

No tahm runahm tik peemineschu to swarigako, proti R. Latw. beedribas preekschneeka jeb presidenta adwokata Kalnina k. runu; tahs zitas runas, bes weenas bija ari labas, bet ne ihpaschi eewehrojamas. Adwokats Kalninsch sawu preekschneeka amatu

*) Kijewas gubernā man nau swešča, bet tahdus briednumus, kā schē daschā weetā stahla, es ne-esinu redsejis. Wiszaur war sagit, ka Kijewas gubernā eet tāpat zilwezglī, kā wifās zitas Kreewijas gubernās. G. W.

